

ՀԱՆՈՒՆ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐԱԿԱՆ ԴԱՏԱՐԱՆԻ

Ո Ր Ո Շ ՈՒ Մ Ը

2013 ԹՎԱԿԱՆԻ ԱՊՐԻԼԻ 19-ԻՆ ԲՐՅՈՒՍԵԼՈՒՄ ՍՏՈՐԱԳՐՎԱԾ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ԵՎ ԵՎՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹՅԱՆ ՄԻՋԵՎ ԱՌԱՆՑ ԹՈՒՅԼՏՎՈՒԹՅԱՆ ԲՆԱԿՎՈՂ ԱՆՁԱՆՑ ՀԵՏԸՆԴՈՒՆՄԱՆ /ՌԵԱԴՄԻՄԻԱՅԻ/ ՄԱՍԻՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐՈՒՄ ԱՍՐԱԳՐՎԱԾ ՊԱՐՏԱՎՈՐՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ՝ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՍԱՀՄԱՆԱԴՐՈՒԹՅԱՆԸ ՀԱՄԱՊԱՏԱՍԽԱՆՈՒԹՅԱՆ ՀԱՐՑԸ ՈՐՈՇԵԼՈՒ ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ԳՈՐԾՈՎ

Քաղ. Երևան

10 սեպտեմբերի 2013թ.

Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանը՝ կազմով. Գ. Հարությունյանի (նախագահող), Կ. Բալայանի, Ֆ. Թոխյանի, Մ. Թոփուզյանի (զեկուցող), Ա. Խաչատրյանի, Վ. Հովհաննիսյանի, Հ. Նազարյանի, Ա. Պետրոսյանի, Վ. Պողոսյանի,

մասնակցությամբ՝ Հանրապետության Նախագահի պաշտոնական ներկայացուցիչ՝ Հայաստանի Հանրապետության տարածքային կառավարման նախարարության միգրացիոն պետական ծառայության պետ Գ. Եզանյանի,

համաձայն Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 2-րդ կետի, 101-րդ հոդվածի 1-ին մասի 1-ին կետի, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 25, 38 և 72-րդ հոդվածների,

դռնբաց դատական նիստում գրավոր ընթացակարգով քննեց «2013 թվականի ապրիլի 19-ին Բյուսեյում ստորագրված՝ Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական միության միջև առանց թույլտվության

բնակվող անձանց հետընդունման /ռեադմիսիայի/ մասին համաձայնագրում ամրագրված պարտավորությունների՝ Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը համապատասխանության հարցը որոշելու վերաբերյալ» գործը:

Գործի քննության առիթ է հանդիսացել Հանրապետության Նախագահի՝ 25.06.2013թ. ՀՀ սահմանադրական դատարան մուտքագրված դիմումը:

Ուսումնասիրելով սույն գործով զեկուցողի գրավոր հաղորդումը, Հանրապետության Նախագահի պաշտոնական ներկայացուցչի գրավոր բացատրությունը, հետազոտելով քննության առարկա համաձայնագիրը, գործում առկա մյուս փաստաթղթերը, Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանը **Պ Ա Ր Զ Ե Ց**.

1. Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական միության միջև առանց թույլտվության բնակվող անձանց հետընդունման /ռեադմիսիայի/ մասին համաձայնագիրը /այսուհետ՝ Համաձայնագիր/ ստորագրվել է Բրյուսելում 2013թ. ապրիլի 19-ին՝ ՀՀ արտաքին գործերի նախարար Է. Նալբանդյանի կողմից:

Համաձայնագրի նախաբանում հստակ արձանագրված է, որ Պայմանավորվող կողմերի հիմնական նպատակն է ամրապնդել իրենց համագործակցությունն անօրինական միգրացիայի դեմ առավել արդյունավետ պայքար ծավալելու համար:

Համաձայնագրի միջոցով Պայմանավորվող կողմերը նախատեսում են փոխադարձության հիման վրա ստեղծել արագ և արդյունավետ իրավական ընթացակարգեր /կառուցակարգեր/ այն անձանց հայտնաբերման և անվտանգ ու կանոնակարգված վերադարձի համար, որոնք չեն բավարարում կամ այլևս չեն բավարարում Հայաստանի կամ Եվրոպական միության անդամ պետություններից մեկի տարածք մուտք գործելու, այնտեղ գտնվելու կամ բնակվելու համար պահանջներին, և դյուրացնելու այդպիսի անձանց տարանցումը՝ համագործակցության ոգով:

Իբրև հիմնարար և առանցքային սկզբունք՝ Համաձայնագիրը որոշակի սահմանում է, որ դրա գործողության ընթացքում անհրաժեշտ է ապահովել մարդու իրավունքների և պարտավորությունների ու պարտականությունների նկատմամբ հարգանքը, իրականացնել հետընդունված անձանց իրավունքների պաշտպանությունը, որոնք բխում են նրանց վերաբերյալ կիրառելի միջազգային փաստաթղթերից, մասնավորապես, 1948թ. դեկտեմբերի 10-ի՝ Մարդու իրավունքների համընդհանուր հռչակագրից, 1950թ. նոյեմբերի 4-ի՝ Մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների պաշտպանության մասին կոնվենցիայից և այլն:

2. Քննության առարկա Համաձայնագիրը բաղկացած է նախաբանից, 24 հոդվածներից և դրա անբաժանելի մասը հանդիսացող 6 հավելվածներից:

Համաձայնագրի 1-ին հոդվածում տրված են դրա տեքստում օգտագործվող հասկացությունների /եզրույթների/ սահմանումները և դրանց իրավակիրառ նշանակությունը:

Համաձայնագրի՝ «Հիմնարար սկզբունքները» վերտառությամբ 2-րդ հոդվածում առանձնակի շեշտված է, որ անկանոն միգրացիայի դեմ համագործակցելիս հարցում ներկայացրած պետությունը պետք է նախապատվություն տա կամավոր, այլ ոչ թե պարտադրված վերադարձին, եթե պատճառներ չկան հավատալու, որ այն կխոչընդոտի անձի վերադարձին հարցում ստացած պետություն:

Համաձայնագրի 1-ին և 2-րդ բաժիններն ամրագրում են հետընդունման մասով Հայաստանի Հանրապետության /այսուհետ՝ Հայաստան/ և Եվրոպական միության /այսուհետ՝ Միություն/ պարտավորությունները, իսկ 3-րդ բաժինը նվիրված է հետընդունման իրավական ընթացակարգերին: Նախատեսված են այն անձանց շրջանակները, որոնք ենթակա են սահմանված կարգով հետընդունման, ինչպես նաև հետընդունման պարզորոշ պայմանները և համապատասխան կառուցակարգերը:

Մահմանված է, որ հետընդունվող անձի ցանկացած փոխանցման համար պահանջվում է հետընդունման դիմումի ներկայացում՝ հարցում ստացած պետության իրավասու մարմնին:

Համաձայնագրի 8-րդ հոդվածում շարադրված են հետընդունման դիմումին ներկայացվող հիմնական պահանջները, իսկ հետընդունման դիմումի համար կիրառելի ընդհանուր ձևը ներկայացված է Համաձայնագրի 5-րդ հավելվածում:

Հետընդունման դիմումը կարող է ներկայացվել կապի ցանկացած միջոցով, այդ թվում՝ էլեկտրոնային միջոցներով:

Քաղաքացիության մասով ապացուցման միջոցները թվարկված են Համաձայնագրի 9-րդ հոդվածում և համապատասխանաբար՝ դրա 1-ին և 2-րդ հավելվածներում, իսկ երրորդ երկրի քաղաքացիների և քաղաքացիություն չունեցող անձանց մասով ապացուցման միջոցները՝ Համաձայնագրի 3-րդ և 4-րդ հավելվածներում /հոդված 10/:

Համաձայնագրին համապատասխան՝ հետընդունման ենթակա անձինք կարող են տեղափոխվել ցանկացած միջոցով, այդ թվում՝ նաև օդային ուղիներով: Միալմամբ իրականացված հետընդունման իրավական հետևանքները նախատեսված են Համաձայնագրի 13-րդ հոդվածում:

Համաձայնագրում /հոդված 17/ հատկապես մատնանշված են անձանց անձնական տվյալների պաշտպանության հանգամանքը և այդ կապակցությամբ Կողմերի որոշակի պարտավորությունները:

Համաձայնագիրը կնքվում է անորոշ ժամկետով: Համաձայնագիրը վավերացվում կամ հաստատվում է Պայմանավորվող կողմերի կողմից՝ իրենց համապատասխան ընթացակարգերի համաձայն:

Համաձայնագիրն ուժի մեջ է մտնում երկրորդ ամսվա առաջին օրը՝ այն ամսաթվից հետո, երբ վերջին Պայմանավորվող կողմը ծանուցել է մյուս Կողմին, որ վերը նշված ընթացակարգերը կատարվել են /հոդված 23/:

3. Համաձայնագրով Հայաստանն ստանձնում է, մասնավորապես, հետևյալ պարտավորությունները.

- տալիս է նախապատվություն կամավոր, այլ ոչ պարտադրված վերադարձին,
- հետ է ընդունում սեփական քաղաքացիներին՝ անդամ պետության դիմումի հիման վրա՝ ըստ Համաձայնագրի 3-րդ հոդվածի պահանջների,
- հետ է ընդունում նաև նույն հոդվածի 1-ին մասում նշված անձանց անչափահաս չամուսնացած երեխաներին, ինչպես նաև ամուսիններին,
- հետ է ընդունում այն անձանց, ովքեր հրաժարվել են Հայաստանի քաղաքացիությունից՝ անդամ պետության տարածք մուտք գործելուց հետո,
- տրամադրում է հետընդունվող անձի վերադարձի համար պահանջվող ճամփորդական փաստաթուղթ /3 աշխատանքային օրվա ընթացքում/,
- հետ է ընդունում երրորդ երկրի քաղաքացիներին և քաղաքացիություն չունեցող անձանց՝ Համաձայնագրի 4-րդ հոդվածին համապատասխան,
- ապահովում է իր տարածք հետընդունված անձանց իրավունքների պաշտպանությունը՝ համաձայն նրանց նկատմամբ կիրառելի միջազգային փաստաթղթերի,
- սահմանված կարգով ներկայացնում է հետընդունման դիմում՝ հարցում ստացած պետության իրավասու մարմնին,
- պահպանում է հետընդունման դիմումի համար կիրառելի ընդհանուր ձևը՝ ըստ Համաձայնագրի 5-րդ հավելվածի,
- գրավոր ծանուցում է հարցում ստացած պետության իրավասու մարմիններին՝ փոխադրման ժամկետների, մուտքի անցակետի և այլ տեղեկությունների մասին,
- եթե հանդես է գալիս որպես հարցում ներկայացրած պետություն, ապա պարտավորվում է հոգալ հետընդունվող անձի կամ երրորդ կողմի հետընդունման հետ կապված տրանսպորտային բոլոր ծախսերը,
- կրում է լրացուցիչ ֆինանսական պարտավորություններ՝ համատեղ կոմիտե ստեղծելու, ինչպես նաև կոմիտեի գործունեությանը մասնակցելու կապակցությամբ /հոդված 19/,

- ապահովում է նշված կոմիտեի կողմից ընդունված որոշումների կատարումը,
- իրականացնում է անձնական տվյալների սահմանված կարգով պաշտպանությունը,
- նշանակում է իրավասու մարմիններ՝ Համաձայնագրի 20-րդ հոդվածին համապատասխան:

4. ՀՀ սահմանադրական դատարանն արձանագրում է, որ Համաձայնագիրը կոչված է ամրապնդելու Հայաստանի և Միության համագործակցությունն անձանց անօրինական միգրացիայի դեմ՝ սահմանելով փոխադարձության հիման վրա արագ և արդյունավետ հետընդունման ընթացակարգեր ու դյուրացնելով անձանց սահմանված կարգով տարանցումը: Անկանոն միգրացիայի կանխարգելման և դրա դեմ պայքարի ընթացքում Կողմերը պարտավորվում են ապահովել մարդու իրավունքների և հիմնարար ազատությունների մասին միջազգային իրավունքի հանրաճանաչ սկզբունքները և նորմերը:

Սույն Համաձայնագրի դրույթները համահունչ են ՀՀ Սահմանադրության 9-րդ հոդվածում ամրագրված սկզբունքներին, միտված են միգրացիոն քաղաքականության ոլորտում Հայաստանի և Միության կապերի ընդլայնմանը և խորացմանը:

Ելնելով գործի քննության արդյունքներից և ղեկավարվելով Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 100-րդ հոդվածի 2-րդ կետով, 102-րդ հոդվածի առաջին և չորրորդ մասերով, «Սահմանադրական դատարանի մասին» Հայաստանի Հանրապետության օրենքի 63 և 64-րդ հոդվածներով, Հայաստանի Հանրապետության սահմանադրական դատարանը **Ո Ր Ո Շ Ե Ց** .

1. 2013 թվականի ապրիլի 19-ին Բրյուսելում ստորագրված՝ Հայաստանի Հանրապետության և Եվրոպական միության միջև առանց թույլտվության բնակվող անձանց հետընդունման /ռեադմիսիայի/ մասին համաձայնագրում ամրագրված

պարտավորությունները համապատասխանում են Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրությանը:

2. Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 102-րդ հոդվածի երկրորդ մասի համաձայն սույն որոշումը վերջնական է և ուժի մեջ է մտնում հրապարակման պահից:

ՆԱԽԱԳԱՀՈՂ

Գ. ՀԱՐՈՒԹՅՈՒՆՅԱՆ

10 սեպտեմբերի 2013 թվականի
ՍԴՈ-1113